

Urednička vizija za novu *Medicinu*

Editorial vision for the new *Medicina*

Saša Ostojić,
glavni urednik /
Editor-in-Chief

Zavod za biologiju i
medicinsku genetiku,
Medicinski fakultet
Sveučilišta u Rijeci

Pred vama je nova *Medicina*. Tijekom proteklih mjeseci u časopisu su se dogodile brojne promjene. Prestankom mandata dosadašnjem glavnom uredniku, kao i njegovom željom i podrškom da novi ljudi i svježije ideje unaprijede časopis, novo je uredništvo dobilo priliku i preuzelo odgovornost uređivanja *Medicine*. Poštujući tradiciju i sve ono kvalitetno i dobro što je *Medicina* bila u svojoj povijesti, odlučio sam unijeti novosti u radu koje će časopisu osigurati još kvalitetniju budućnost, stručnu i znanstvenu izvrsnost, prepoznatljivost i stil, temeljene na jasnim i visokim kriterijima, te širokom krugu suradnika u zemlji i inozemstvu. Rad na ovakvim projektima traži poštivanje kontinuiteta, pa stoga zahvaljujem svim dosadašnjim entuzijastima koji su iskrenim volonterskim pristupom ugradili znanje, pozitivnu energiju i slobodno vrijeme u stvaranje *Medicine*, od 1964. godine do danas.

Nakon što sam, kao glavni i odgovorni urednik, predložio članove novog uredništva koje je potvrdio Upravni odbor *HLZ-a Rijeka*, postavio sam ključna pitanja presudna u izboru kratkoročnih i dugoročnih ciljeva rada i vizije razvoja glasila. Živimo u vremenu u kojem se 90% relevantnih znanstvenih informacija objavi u samo 10% znanstvenih časopisa¹. U stvarnosti, časopisi sa “znan-

stvene periferije” rijetko se uključuju u vodeće baze podataka², pa je upitan smisao njihova postojanja. S obzirom da nemaju međunarodnu prepoznatljivost i citiranost, svojom nedovoljnom “vidljivošću” teško privlače kvalitetne autore. Iako stručno glasilo nema potrebu težiti i znanstvenom nazivu, pogotovo ako ima ugled i stručnjake koji ga trebaju da bi na materinskom jeziku naučili nešto novo i primjenjivo³, držim da su znanost i struka neodvojivi i da je njihovo jedinstvo temelj izvrsnosti struke i u našoj sredini.

Nov, izmijenjen urednički odbor proširen je stručnjacima različitih interesa, profesionalno vezanih uz prestižne stručne i znanstvene institucije. U časopis su uvedene i funkcije zamjenika glavnog urednika, kao i izvršnih urednica za medicinsku etiku i biostatistiku.

Nakon provođenja temeljitih izmjena u brojnim aspektima i u vrlo kratkom vremenu, časopis je u travnju ove godine primljen na *Portal znanstvenih časopisa Republike Hrvatske (HRČAK)*⁴, koji na jednom mjestu okuplja hrvatske znanstvene i stručne časopise s otvorenim pristupom svojim člancima.

PODRUČJE STRUČNOG I ZNANSTVENOG INTERESA *MEDICINE*

Moderna medicina postgenomskog doba velikom brzinom usvaja znanja na temeljnoj (molekularnoj) razini, dok istovremeno praksa pokazuje da je u liječenju najvećeg broja ljudi još uvijek ključna uloga preventivne medicine i liječnika obiteljske medicine. Premda će *Medicina* kontinuirano progovarati “jezikom molekula”, ona će i dalje biti dominantno stručni časopis, namijenjen liječnicima svih profila, kao i ostalim pripadnicima biomedicinske profesije, diplomantima i poslijediplomantima medicinskih fakulteta, znanstvenim novacima i svima onima koji se na bilo koji način dotiču biomedicine. Objavljivat ćemo stručne i znanstvene članke iz svih područja bazičnih i primijenjenih humanih biomedicinskih znanosti, ne zaboravljajući osobitosti podneblja kojem pri-

padamo, uključujući i povjesnicu struke. Svaki će broj *Medicine* donositi članke iz raznih područja biomedicine, a kategorije tematskih i dopunskih brojeva bit će rezervirane samo za posebne prigode. Elektroničko izdanje glasila bit će dostupno odmah po izlasku tiskanog izdanja na portalu Hrčka (<http://hrcak.srce.hr/medicina>), uz detaljne informacije koje uključuju kategorizaciju i proširene upute za pisanje članaka. Također, u što skorijem vremenu predstaviti ćemo elektroničko izdanje *Medicine* i na vlastitim stranicama, u sklopu novih mrežnih stranica HLZ – Podružnice Rijeke koje su u izradi.

ULOGA ČASOPISA *MEDICINA*

Liječnik praktičar na vlastiti posao gleda drugačije od znanstvenika. S vremenom, praktičari više vjeruju prikupljenom znanju osobnog iskustva iz prakse, nego zaključcima i “apstraktnim” vizijama proizašlim iz temeljne znanosti. Na taj se način produbljuje nerazumijevanje između znanosti i struke, na što je Virchow ukazao još 1849. godine: *Jaz između znanstvene i praktične medicine tako je velik da gotovo možemo reći da znanstvenik ne zna prakticirati medicinu, a praktičar ne zna ništa o znanosti*. Stoga bi biomedicinska glasila trebala biti interdisciplinarna, odražavajući složenost problema koji se tiču zdravstvene skrbi⁵.

Ukoliko prihvatimo da je medicina umjetnost liječenja, u prezentiranju biomedicinskih znanja nastojat ćemo biti na tragu Hipokratove zakletve u kojoj se kaže: *...budu li htjeli učiti ovu umjetnost, poučavat ću ih...* Cilj je *Medicine* poučavanje prenošenjem kvalitetnih, originalnih i zanimljivih stručnih i znanstvenih informacija koje će pridonijeti usavršavanju struke u našoj praksi. *Medicina* bi trebala biti i centar edukacije studenata diplomskih i poslijediplomskih studija, časopis koji dopunjuje i proširuje nastavno gradivo i u kojem se mladi istraživači prvi put susreću s metodologijom pisanja i objavljivanja stručnih i znanstvenih članaka na materinskom jeziku prema međunarodnim standardima. Kao novost, u rad *Medicine* uvodimo studentsku sekciju, čiji bi doprinos, u suradnji s mentorima, trebao biti poticajem razvoja našeg glasila u budućnosti. Otklonom od stereotipnog prikaza “visoke” znanosti i struke, kao nečeg složenog, hermetičnog i samim time možda odbojnog, možemo zajednički omogućiti mladim “uspavanim vizionarima” da se pokrenu i

pokušaju pronaći svoje mjesto u profesionalnom okružju.

NOVI UVJETI PISANJA U *MEDICINI*

Promjene u *Medicini* obavljene su prema međunarodnim kriterijima, što je i bio najvažniji kratkoročni cilj. Činjenica je da standardizirana međunarodna pravila postoje i dostupna su, pa je jedino pitanje želimo li ih poštovati ili ne. Ukoliko bismo odabrali lakši put, ne poštujući visoke standarde, *Medicina* bi bila u kategoriji “malih” časopisa. Kao što Marušić i sur. ističu^{6,7}, *mali autori, mali časopisi i male znanstvene zajednice vrlo često krenu u savim različitom smjeru od onoga kojim se kreće glavna, mjerljiva i kompetitivna znanost i struka. Autori koji pišu u malim časopisima često dolaze do priznanja ne slijedeći međunarodne standarde niti vrijednosnu skalu uloženog napora i rezultata, ne poboljšavajući svoj rad učeći više i radeći teže. Autori postižu akademske titule i važnost, ali istodobno odbacuju međunarodne standarde, odbijaju kvalitetne analize ili bilo kakve rasprave o standardima ili kriterijima*. Uvjeti pisanja u *Medicini*, odnosno upute autorima časopisa, postavljeni su prema standardima koje normira *International Committee of Medical Journal Editors (ICMJE)*⁸. Precizno smo odredili i pravila i postupke recenzije zaprimljenih članaka, prema *ICMJE* i *Committee on Publication Ethics (COPE)* standardima. Razvijanjem široke mreže suradnika-recenzenata, stručnjaka i izvan časopisnog ureda i uredničkog odbora, kao i standardiziranjem uputa za recenziju članaka, težimo dugoročnom cilju – podizanju kvalitete publiciranja na što višu razinu. Etičke norme postavljene su prema standardima koje normira COPE u smjernicama pod nazivom “A Code of Conduct for Editors of Biomedical Journals”⁹. Također smo precizno kategorizirali vrste članaka koje ćemo objavljivati. U časopisu ćemo prakticirati i “prenošenje” kvalitetnih objavljenih autorskih članaka iz relevantnih časopisa, tzv. dvostruku objavu istog članka (engl. *secondary publication*), uz obavezno dopuštenje časopisa i naznaku izvora u kojem je članak prvi put objavljen. Činit ćemo to kada autor iz naše sredine objavi članak čiji bi prijevod i sekundarna publikacija u *Medicini* bili značajni za nacionalnu i lokalnu stručnu zajednicu.

Osim unutrašnjih, časopis je doživio i značajne promjene u vanjskom oblikovanju. Potpuno nov, osvježeni, dinamičan izgled časopisa omogućava

zanimljiv i jednostavan prikaz. Novost su i kratki uokvireni odlomci, tzv. "highlights", koji će pri prvom pogledu zainteresirati čitatelja i iznijeti najvažnije činjenice istraživanja ili stav autora.

POGLED UNAPRIJED

Ovaj je uvodnik otvoreni poziv biomedicinskim stručnjacima i znanstvenicima, čelnicima zdravstvenih ustanova, kao i medicinskih i stomatoloških fakulteta, te njihovim suradnicima, znanstvenim novacima i studentima na kontinuiranu suradnju i unapređenje kvalitete *Medicine*. Poziv je to kliničarima da specijalističko znanje i iskustvo podijele s nama, liječnicima primarne zdravstvene zaštite da ukažu na posebno važnu ulogu preventivne medicine, istraživačkim ustanovama i bazičnim znanstvenicima da prikažu primjenjivost svojih istraživanja i u našoj praksi, čime će zasigurno pridonijeti razvoju struke.

Svjestan sam vremena i prostora u kojem djelujemo, gdje se utopijske vizije za boljim nakon neuspjeha mogu izjednačiti s namjernom prosječnošću, no zbog toga ne namjeravam odustati u težnji da *Medicinu* pomaknemo naprijed. Zahvalan sam svim suradnicima, urednicima i članovima uredničkog odbora, koji su svoje znanje i energiju predano uložili u "projekt" osvježene *Medicine*, podržavajući program i stavove koje sam iznio u ovom uvodniku. U novom uredništvu osjeća se zajedništvo, polet i želja za promjenom. To nikako ne znači da držim da *Medicina* počinje od nas, kao ni da *Medicina* dosad nije bila kvalitetna, već jednostavno – to znači da *Medicina* može biti još bolja.

Svaka promjena započinje prvim korakom, no za ostvarenje vizije i dugoročnih ciljeva trebat će vrijeme, strpljenje, ustrajnost, beskompromisan i dosljedan rad, kao i vaša kontinuirana suradnja. *Medicina* će biti uspješna onoliko koliko je svi zajedno budemo shvaćali kao "svoju", koliko budemo imali osjećaj da samo zajedničkim snagama možemo pridonijeti stvaranju kvalitetnog stručno-znanstvenog časopisa koji nas informira, educira, ali i pokreće da u profesionalnom smislu budemo još bolji. Iako je znanost u medicinskoj praksi uglavnom usmjerena njenoj primjeni, a ne njenom stvaranju ili rastu, *Medicina* će pokušati biti integracijsko središte dvaju za medicinu glavnih izvora znanja, praktičnog rada i znanosti. Naposlijetku, nadam se da će navedene promjene u časopisu dovesti s vremenom i do kvalitativnog skoka koji će se ogledati i u njegovoj prisutnosti u

relevantnim bazama. Važni dugoročni ciljevi su ponovno indeksiranje *Medicine* u *EMBASE – The Excerpta Medica database*, kao i ulazak u *PubMed Central* elektronički arhiv (*National Institute of Health, SAD*), što bi zasigurno povećalo "vidljivost" na međunarodnoj razini.

Konačan odgovor na pitanje je li *Medicina* "mali" časopis ovisi isključivo o svima nama. Kvaliteta, "vidljivost" i citiranost glasila, dio su zatvorenog kruga u kojem su važni i međunarodno standardizirani uvjeti publiciranja, kao i kontinuirano sudjelovanje kvalitetnih autora. Ukoliko u startu preispitamo vrijednosno upitnu odluku da objavljujemo samo onda kad nam to treba za napredovanje u karijeri, možda ćemo promijeniti i uvriježen razlog zašto najčešće pišemo znanstvene i stručne članke. Možda ćemo shvatiti da je dobro i korisno da svoje znanje i spoznaje podijelimo i u našoj lokalnoj biomedicinskoj praksi. Tada će članci u *Medicini* biti još kvalitetniji, citiraniji, a s vremenom i međunarodno "vidljiviji".

Medicina zasigurno neće postati probranim dijelom svjetski relevantnih stručno-znanstvenih glasila, ali istodobno, poštivanjem visokih međunarodnih kriterija, ima i imat će snažnu ulogu u kontinuiranom razvoju i primjeni najviših standarda struke u našoj sredini.

REFERENCES

1. Garfield E. How ISI selects journals for coverage: quantitative and qualitative considerations. *Curr Cont* 1990;33:185-93.
2. Marušić A, Sambunjak D, Marušić M. Journal quality and visibility: Is there a way out of the scientific periphery? *Prilozi* 2006;27:151-61.
3. Marušić A, Marušić M. *Biochemia Medica* – kako postati prepoznatljiv znanstveni časopis? *Biochemia Medica* 2006;16:5-7.
4. Hrčak. Portal znanstvenih časopisa Republike Hrvatske Organ Available at <http://www.hrca.hr>. Accessed March 1, 2008.
5. Perneger T. New editor for a quality journal. *Int J Qual Health Care* 2004;16:1-2.
6. Marušić M, Marušić A. Good editorial practice: editors as educators. *Croat Med J* 2001;42:113-20.
7. Marušić A, Marušić M. Small scientific journals from small countries: breaking from a vicious circle of inadequacy. *Croat Med J* 1999;40:508-14.
8. International Committee of Medical Journal Editors. Uniform requirements for manuscripts submitted to biomedical journals. Available at: www.icmje.org. Accessed March 1, 2008.
9. Committee on Publication Ethics. A Code of Conduct for Editors of Biomedical Journals. Available at: <http://www.publicationethics.org.uk/guidelines>. Accessed March 1, 2008.